

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА
ПОЛІТИКИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИШОЇ
ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 054 «СОЦІОЛОГІЯ»
УСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ)**

МАРІУПОЛЬ - 2021

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» усіх форм навчання) / укл. Т. М. Іванець. Маріуполь: МДУ, 2021. 88 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» розраховані на студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» усіх форм навчання. Ця дисципліна входить до циклу професійної та практичної підготовки студентів спеціальності 054 «Соціологія» та передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних та прикладних знань про особливості розвитку сучасної системи міжнародних відносин в умовах процесу їх соціалізації та формування загальних та професійних компетентностей. Методичні рекомендації містять загальний опис, мету та завдання, перелік та опис компетенцій, що формуються у студентів у межах вивчення навчальної дисципліни, методи навчання та методи контролю, основні теоретичні відомості, порядок і рекомендації щодо виконання роботи та форми звітності студентів, контрольні питання за темами, тести для самоконтролю; орієнтовний перелік питань до екзамену, опис змісту індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо його виконання, розподіл балів за виконаними завданнями, список рекомендованої літератури. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України.

Рецензенти: Б. В. Слющинський, д.с.н., професор, професор кафедри філософії та соціології МДУ
 О. С. Цибулько, к.і.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціології МДУ

Затверджено на засіданні вченої ради історичного факультету Маріупольського державного університету (протокол №6 від «17» лютого 2021 р.)

© Іванець Т. М., 2021 рік
© МДУ, 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ.....	8
ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.....	9
МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ	11
ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ	12
ПЛАНИ, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	18
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ	30
ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	34
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	77
ОПИС ЗМІСТУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ	81
РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ	83
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	84

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Соціологія міжнародних відносин та політики» входить до циклу професійної та практичної підготовки студентів спеціальності 054 «Соціологія». Курс пов'язаний із дисциплінами: соціологія, політологія, етнополітологія, культурологія, глобалістика, конфліктологія, філософія.

Передумови для його вивчення є опанування дисциплін загальної підготовки «Політологія», «Теорія соціальних змін та глобалізація», дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху», «Загальна соціологічна теорія», «Сучасні соціологічні теорії» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

В результаті опанування навчальної дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- ключові понятійні категорії дисципліни;
- основні наукові школи соціології міжнародних відносин;
- періодизацію та особливості розвитку міжнародних відносин в сучасному світі;
- особливості процесів, які сьогодні відбуваються в сфері міжнародних відносин: інтеграція, глобалізація, регіоналізація;
- проблеми забезпечення безпеки в сучасному світі;
- характерні риси міжнародної співпраці та міжнародних конфліктів, ключові міжнародні конфлікти сучасності;
- місце України в сучасних міжнародних відносинах.

вміти:

- визначати мету, завдання, пріоритетні напрямки досліджень у соціології міжнародних відносин;
- самостійно розбиратися в подіях, що відбуваються на світовій арені, пояснювати причини багатоманітності і суперечливості інтерпретації

одних і тих міжнародних подій і процесів різними теоретичними школами міжнародних відносин;

- аналізувати наукову літературу та джерела, узагальнювати та систематизувати отриману інформацію, застосовувати новітні комп'ютерні і телекомунікаційні технології в процесі пошуку та обробки інформації;
- використовувати основні методи, які характерні для соціології міжнародних відносин, та навички самостійного пошуку матеріалів, реферування, анотації наукової та методичної літератури;
- презентувати набуті знання, використовуючи різні форми та прийоми.

оволодіти навичками:

- оперування професійною термінологією предметної галузі;
- ідентифікації та оцінювання предметної проблематики;
- зіставлення та узагальнення матеріалу з опрацьованих наукових джерел;
- аналізу та прогнозування процесів в сфері міжнародних відносин.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Соціологія» Спеціальність 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістовних модулів – 2		4-й	
Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання за вибором студента		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		24 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
	24 год.	8 год.	
Загальна кількість годин – 120		Лабораторні -	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень «Бакалавр»	Самостійна робота	
		66 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання	
		6 год.	24 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 48/72 год. (40/60%)

для заочної форми навчання – 16/104 годин (13/87%)

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	л	інд	с.р		л	с	л	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та основні понятійні категорії соціології міжнародних відносин												
<i>Тема 1.</i> Соціологія міжнародних відносин як теоретична дисципліна.	14	4	2	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 2.</i> Теоретичні засади соціології міжнародних відносин.	16	4	2	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 3.</i> Міжнародний порядок: підходи до визначення, актори та середовище.	14	2	4	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 4.</i> Право та мораль як регулятори міжнародних відносин.	12	2	4	-	-	8	12			-	-	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	56	12	12	-	-	32	48			4	4	-
Змістовий модуль 2. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі												
<i>Тема 5.</i> Міжнародні процеси: інтеграція, глобалізація, регіоналізація	18	4	4	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 6.</i> Міжнародна безпека	14	4	2	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 7.</i> Міжнародна співпраця та міжнародні конфлікти	12	2	2	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 8.</i> Україна в системі міжнародних відносин	12	2	4	-	-	8	12			-	-	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	56	12	12	-	-	32	48	4	4	-	-	40
ІНДЗ	8	-	-	-	8	-	24	-	-	-	24	
Усього годин	120	24	24	-	8	64	120	8	8	-	24	80

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою навчальної дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних та прикладних знань про особливості розвитку сучасної системи міжнародних відносин в умовах процесу їх соціалізації.

Серед **завдань** навчальної дисципліни можна виділити наступні:

- окреслити теоретичну базу соціології міжнародних відносин;
- дати визначення основним понятійним категоріям навчальної дисципліни, таким як «міжнародні відносин», «міжнародний порядок», «актор міжнародних відносин», «інтеграція», «глобалізація», «регіоналізація», «міжнародна безпека», «міжнародні конфлікти» тощо;
- охарактеризувати підходи до визначення, типологізації та етапів формування міжнародного порядку;
- проаналізувати існуючі підходи до визначення акторів та середовища міжнародних відносин;
- розглянути феномени «міжнародне право» та «міжнародна мораль»;
- дослідити особливості міжнародних процесів в сучасному світі: інтеграція, глобалізація, регіоналізація;
- виділити особливості формування системи міжнародної безпеки, підходи до структури загроз;
- проаналізувати особливості міжнародної співпраці та міжнародних конфліктів;
- визначити місце України в сучасній системі міжнародних відносин.

ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Відповідно ОПП навчальна дисципліна «Соціологія міжнародних відносин та політики»

сприяє досягненню наступних результатів навчання:

РН 3. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

РН 4. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН 8. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури

РН 13. Вміти проводити дослідження та робити прогноз щодо розвитку суспільних процесів з урахуванням регіональної специфіки

забезпечує формування та розвиток таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність розробляти власну траєкторію саморозвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організувати та проводити соціологічне дослідження

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК09. Здатність розумітися на специфіці суспільних процесів та особливостях розвитку соціальних спільнот в регіоні.

СК10. Здатність планувати, розробляти та реалізовувати проекти соціального спрямування.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Методика вивчення навчальної дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» ґрунтується на єдності лекційних та семінарських занять. При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Підготовка до семінарських занять вимагає від студентів систематичного опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури; підготування виступів та доповідей згідно з питаннями плану семінару. Семінарські заняття з курсу забезпечують закріплення теоретичних знань, опанування навичками організації комунікації в установах, сприяють розвитку у студентів здатності до самонавчання та самовдосконалення.

Обов'язковою формою набуття нових знань та навичок з навчальної дисципліни є виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ).

Вивчення дисципліни передбачає виконання самостійної роботи, яка включає у себе опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до семінарських занять та опрацювання теоретичних і практичних питань з навчальної дисципліни. Мета самостійної роботи – опрацювати додаткову інформацію з теоретичних питань, розглянутих на лекціях, що дозволяє одержати додаткові знання у поєднанні з аудиторним навчанням.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на мету перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять. Підсумковою формою контролю являється екзамен, який може проводитися усно (за екзаменаційними білетами) або письмово (тестування).

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та основні понятійні категорії соціології міжнародних відносин

Тема 1. Соціологія міжнародних відносин як теоретична дисципліна.

Об'єкт та предмет соціології міжнародних відносин, її місце в системі соціальних наук Особливості формування та перспективи розвитку соціології міжнародних відносин. Інституалізація соціології міжнародних відносин. Французька соціологічна школа міжнародних відносин. Р. Арон. М. Мерль. Соціологія війни Г. Бутуля. Соціологія миру Й. Галтунга. Англійська соціологічна школа міжнародних відносин. М. Уайт. Х. Булл. Коменгагенська школа міжнародних відносин та теорія сек'юризації. Б. Бузан. О. Вейвер. Р. Доуті. Конструктивістський підхід у соціології міжнародних відносин. А. Вендт. Сучасні перспективи розвитку соціології міжнародних відносин.

Основні методи дослідження в соціології міжнародних відносин. Загальнонаукові методи: системний підхід, моделювання. Аналітичні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, метод когнітивного картування, метод індикаторів, статистичний аналіз. Методи збору первинної інформації: спостереження, ситуативні ігри, анкетування, інтерв'ю, експертне опитування, експерта нарада, вивчення документів, порівняння, експеримент. Прогнозові методи: дельфійський метод та метод побудови сценаріїв.

«Міжнародні відносини» як ключова понятійна категорія соціології міжнародних відносин. Її кореляція з поняттям «міжнародна політика», «світова політика», «зовнішня політика».

Тема 2. Теоретичні засади соціології міжнародних відносин.

Класичні теорії міжнародних відносин. Політичний реалізм. Реалістичний підхід Фукідіда та Полібія. Праці Н. Макіавелі як підґрунтя для формування політичного реалізму. «Левіафан» Т. Гоббса. Баланс сил у

концепціях лорда Болінброка, Е. де Ваттель, Д. Юма. Війна у творчості К. фон Клаузевиця. Оформлення політичного реалізму як теорії у 30-ті роки ХХ століття. Соціоантропічна концепція Р. Нібура. Дослідження Е. Карра. Г. Моргентау та його робота «Політика серед націй» (1948). Шість принципів політичного реалізму. Дж. Кеннан. Г. Кіссінджер.

Політичний лібералізм (ідеалізм). Роздуми про форми політичного правління та їхній зв'язок з зовнішньою політикою у працях Платона. Ідеальна держава Аристотеля. Т. Аквінський та концепція справедливої війни. Концепція вічного миру П. Дюбуа, аббат Сент П'єр, Ж.-Ж. Руссо. Пріоритет прав людини у Ф. Вітторія. Концепція міжнародного права Г. Гроція. Ідея обмеження використання сили в міжнародних відносинах Дж. Бентама. Ліберальний ідеалізм І. Канта. Практичне втілення ідеалізму в міжнародних відносинах. Ліга націй. 14 пунктів В. Вільсона.

Марксистська парадигма в теорії міжнародних відносин. К. Макс. Ф. Енгельс. Ідея залежності суспільні відносини від економічних інтересів класів. Формації. Класова боротьба та пролетарська революція. Концепція імперіалізму у В. Леніна. Диктатура пролетаріату.

Геополітичні теорії міжнародних відносин. Політична географія Ф. Ратцеля. Геополітичні погляди К. Хаусхофера. Концепція Хартленду Х. Маккіндера. Теорія морської могутності А. Мэхэн. Концепція Римленду Н. Спайкмен

Модерністські теорії міжнародних відносин (кінець 50-х – початок 60-х років ХХ століття). Школа системного аналізу міжнародних відносин або теорії міжнародних систем (Ч. Маклеланд, М. Каплан, Р. Розенкранц, С. Хоффман). Теорії зовнішньої політики (Дж. Модельскі, Дж. Розенау). Теорії міжнародної інтеграції. Школа функціоналізму (Д. Мітрані). Школа федералізму. Школа неофункціоналізму (Е. Хаас, К. Дойч, Т. Етціоні, А. Маршаль). Теорії міжнародного конфлікту (А. Рапопорт, К. Райт). Теорії міжнародного суспільства. Теорія міжнародного еквілібріуму (рівноваги) Дж. Ліскі. Теорія взаємозалежності (О. Янг, Г. Спіро). Теорія факторів (теорія

поля) К. Райта. Теорія прийняття рішень (Р. Снайдер). Теорія ігор (Дж. фон Нейман, О. Моргенштерн).

Неокласичні теорії міжнародних відносин. Неореалізм. К. Уолтс, Р. Гилпін, Б. Бузан. Неолібералізм. Р. Кохейн, Дж. Най. Транснаціоналізм. Теорія комплексної взаємозалежності. Теорія міжнародних режимів. Теорія демократичного світу. Неомарксизм. Теорія залежності А. Франка. Світ-системна теорія І. Валлерстайна.

Основні напрямки розвитку теорії міжнародних відносин після холодної війни. Конструктивізм та постмодернізм. «Кінець історії» Ф. Фукуяма. «Зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона. «Велика шахівниця» З. Бжезинського. Екологічний та феміністичний напрямок в міжнародних відносинах.

Тема 3. Міжнародний порядок: підходи до визначення, актори та середовище.

Категорії «міжнародна система» (система міжнародних відносин) та «міжнародний порядок. Співвідношення понять «міжнародний порядок» та «світовий порядок». Реалістичний, конструктивістський та інституціональний підходи до розуміння міжнародного порядку. Поняття «актор міжнародних відносин»: широкий та вузький підхід. Підходи до визначення акторів міжнародних відносин в рамках основних наукових шкіл. Держава як провідний та універсальний актор міжнародних відносин. Класифікація держав. Міжнародні міжурядові організації: історія виникнення, типологія, основні ознаки та функції. Міжнародні неурядові організації: визначення, підходи до розуміння, основні функції. Транснаціональні корпорації в системі міжнародних відносин. Особистість як актор міжнародних відносин. Нетрадиційні (нові) актори міжнародних відносин: міста, внутрішньодержавні регіони, транснаціональні злочинні угруповання тощо. Поняття «середовище міжнародних відносин». Внутрішнє та зовнішнє середовище міжнародних відносин. Соціальне середовище. Цивілізаційні теорії. Позасоціальне середовище. Геополітичні теорії. Основні

закономірності розвитку та функціонування міжнародних систем. Історичні типи міжнародних систем (міжнародного порядку). Довестфальський період (до 1648 р.). Вестфальська система (1648 – 1815 рр.). Віденська система або Європейський концерт (1815 – 1914 рр.) Версальсько-Вашингтонська система (1919 – 1939 рр.). Ялтинсько-Потсдамська система (1945 – 1991 рр.). Основні тенденції розвитку міжнародних відносин після краху біполярної системи (1991 р.). Новий міжнародний порядок: особливості, проблеми та перспективи.

Тема 4. Право та мораль як регулятори міжнародних відносин.

Міжнародне право: поняття, історія формування, концептуальні засади. Статут ООН як підґрунтя для формування універсальної системи міжнародного права. Основні принципи міжнародного права. Підходи до розуміння міжнародної моралі. Моральні норми в міжнародних відносин. Проблеми співвідношення міжнародного права та міжнародної моралі.

Змістовий модуль 2. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі

Тема 5. Міжнародні процеси: інтеграція, глобалізація, регіоналізація.

Поняття «міжнародна інтеграція». Основні теоретичні концепції. Принципи та форми інтеграції. Економічна інтеграція. Політична інтеграція. Правова інтеграція. Культурна інтеграція. Інтеграція в галузі освіти. Особливості розвитку інтеграційних процесів в різних куточках світу. Сучасні інтеграційні об'єднання. ЕС. НАФТА. МЕРКОСУР. ОАЄ (Організація африканської єдності). АФ (Африканський союз). АСЕАН. Ліга арабських країн. СНД. ГУАМ.

Теоретичні підходи до визначення поняття «глобалізація». Причини виникнення та етапи розвитку глобалізації. Характерні ознаки глобалізації. Прояви глобалізації та тенденції, що характеризують її розвиток на сучасному етапі. Глобальні проблеми. Позитивні та негативні наслідки

глобалізації. Антиглобалізм: причини та передумови виникнення. Основні цілі та форми антиглобалістського руху.

Поняття «регіон» в міжнародних відносинах. Регіоналізація як феномен розвитку системи міжнародних відносин. Форми регіоналізації. Передумови виникнення регіоналізму. Типи та напрямки регіоналізму

Тема 6. Міжнародна безпека.

Поняття «міжнародна безпека». Співвідношення міжнародної та національної безпеки. Вузький та широкий підхід до розуміння міжнародної безпеки. Об'єкти та суб'єкти безпеки. Фактори ефективності системи міжнародної безпеки. Принципи міжнародної безпеки. Основні концепції безпеки. Національна безпека. Колективна оборона. Колективна безпека. Кооперативна безпеку. Всеосяжна безпека. Людська безпека. Поняття «м'якої» та «жорсткої» сили. «Розумна сила». Поняття «загроза безпеці». Структура загроз. Класифікація загроз. Нетрадиційні загрози. «Жорсткі» (hard security threats) та «м'які» (soft security threats) загрози.

Тема 7. Міжнародна співпраця та міжнародні конфлікти

Поняття «міжнародна співпраця». Форми міжнародної співпраці. Двостороння та багатостороння співпраця. Інтеграція як форма міжнародної співпраці. Роль міжнародних інститутів в розбудові міжнародної співпраці. Дипломатія як традиційний механізм міжнародної співпраці.

Поняття «міжнародний конфлікт». Основні теоретичні підходи до міжнародних конфліктів. Причини виникнення міжнародних конфліктів. Структура конфліктів. Шляхи їх вирішення. Типологія міжнародних конфліктів. Економічні та торговельні конфлікти. Основні міжнародні конфлікти в сучасному світі. Косовський конфлікт. Близькосхідний конфлікт. Пridністровський конфлікт. Конфлікт в Іраку. Конфлікт в Кашмірі. Конфлікт в Абхазії та Південній Осетії.

Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин.

Принципи, завдання та основні напрямки зовнішньої політики України. Зовнішньополітична доктрина України. Особливості членства України в

міжнародних організаціях. Інтеграційний курс України до європейських та євроатлантичних структур. Українсько-російський конфлікт на Сході України.

ПЛАНИ, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Невід'ємною складовою навчального процесу та важливою формою навчальної роботи у закладі вищої освіти є семінарське заняття. Вони проводяться з основних тем навчальної дисципліни і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях та під час самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Головною метою семінарських занять являється опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементам творчого застосування отриманих знань на практиці.

До основних завдань семінарських занять відносяться наступні: закріплення у студентів теоретичних знань; оволодіння ними теоретичним апаратом, навичками усного і письмового опрацювання навчального матеріалу; залучення їх до науки, наукових досліджень; прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень та висновків; формування у них соціологічного світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами сучасності.

Семінарське заняття проводиться у формі дискусії на попередньо визначені питання, до яких здобувачі вищої освіти самостійно готують тези виступів. Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

Під час семінарських занять викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконану самостійну роботу. Завершується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому підсумовується робота групи, аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі (доповіді, повідомлення, доповнення, зауваження, питання тощо) та нараховуються рейтингові бали. Також проводиться консультація щодо особливостей підготовки до наступного семінарського заняття.

Робота на семінарському завданні передбачає вільне володіння темою та активну участь у обговоренні. Вона може бути оцінена від 1 до 3 балів.

Семінар 1. Понятійна категорія «національний інтерес» у соціології міжнародних відносин.

1. Підходи до визначення поняття «національний інтерес» у представників основних теоретичних шкіл міжнародних відносин: політичний реалізм, лібералізм, конструктивізм тощо.
2. Типологія національних інтересів у сучасних міжнародних відносинах
3. Основні механізми реалізації національних інтересів акторами міжнародних відносин
4. Трансформація поняття «національний інтерес» в умовах розвитку глобалізаційних процесів.

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php

2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.

Семінар 2. Сучасні теорії розвитку міжнародних відносин

1. Комунітаризм А. Етціоні
2. «Кінець історії» Ф. Фукуяма
3. «Велика шахівниця» З. Бжезинського
4. Зелена теорія міжнародних відносин (екологічний підхід)

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php

2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 3. Геополітичні теорії міжнародних відносин

1. Політична географія Ф.Ратцеля
2. Геополітичні погляди К. Хаусхофера
3. Концепція Хартленду Х. Маккіндера
4. Теорія морської могутності А. Мэхэн
5. Концепція Римленду Н. Спайкмен

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 4. Цивілізаційні теорії міжнародних відносин

1. Цивілізаційна теорія А. Тойнбі
2. «Зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона

3. Хвильовий історичний розвиток цивілізації за Е. Тоффлером

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 5-6. Право та мораль як регулятори міжнародних відносин

1. Міжнародне право: поняття, історія формування, концептуальні засади

2. Статут ООН як підгрунття для формування універсальної системи міжнародного права
3. Основні принципи міжнародного права
4. Підходи до розуміння міжнародної моралі
5. Моральні норми в міжнародних відносин
6. Проблеми співвідношення міжнародного права та міжнародної моралі

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.

9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 7-8. Інтеграційні об'єднання в сучасному світі

1. Особливості розвитку ЕС.
2. Особливості розвитку НАФТА.
3. Особливості розвитку МЕРКОСУР.
4. Особливості розвитку АСЕАН.
5. Особливості розвитку Ліги арабських країн.
6. Особливості розвитку СНД.
7. Особливості розвитку ГУАМ.

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.

6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 9. Публічна дипломатія

1. Поняття «публічна дипломатія» в основних теоріях міжнародних відносин: реалізм, лібералізм, конструктивізм
2. Історія виникнення та основні механізми публічної дипломатії
3. Цифрова та культурна дипломатія як форми публічної дипломатії
4. Особливості реалізації публічної дипломатії в провідних країнах світу

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf

5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 10. Міжнародні конфлікти в сучасному світі

1. Косовський конфлікт.
2. Близькосхідний конфлікт.
3. Придністровський конфлікт.
4. Конфлікт в Іраку.
5. Конфлікт в Кашмірі.
6. Конфлікт в Абхазії.
7. Конфлікт в Південній Осетії.

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с.

URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>

4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Семінар 11-12. Зовнішня політика України: особливості розвитку та пріоритетні напрямки

1. Нормативно-правова база зовнішньої політики України.
2. Особливості діяльності основних зовнішньополітичних відомств України.
3. Принципи, завдання та основні напрямки зовнішньої політики України.
4. Членство України в міжнародних організаціях.
5. Особливості інтеграції України в ЄС та НАТО.
6. Українсько-російський конфлікт на Сході України.

Література:

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php

2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Соціологія міжнародних відносин як теоретична дисципліна.

1. Об'єкт, предмет, особливості формування соціології міжнародних відносин, її місце в системі соціальних наук.
2. Французька соціологічна школа міжнародних відносин: Р. Арон. М. Мерль.
3. Соціологія війни Г. Бутуля та соціологія миру Й. Галтунга.
4. Англійська соціологічна школа міжнародних відносин: М. Уайт. Х. Булл.
5. Копенгагенська школа міжнародних відносин та теорія сек'юризації: Б. Бузан, О. Вейвер, Р. Доуті.
6. Конструктивістський підхід у соціології міжнародних відносин: А. Вендт.
7. Основні методи дослідження в соціології міжнародних відносин.
8. Проблеми та перспективи розвитку соціології міжнародних відносин
9. «Міжнародні відносини» як ключова понятійна категорія соціології міжнародних відносин.

Тема 2. Теоретичні засади соціології міжнародних відносин.

1. Особливості формування політичного реалізму у теорії міжнародних відносин.
2. Шість принципів політичного реалізму Г. Моргентау («Політика серед націй» 1948 р.).
3. Політичний реалізм Дж. Кеннана та Г. Кіссінджера.
4. Особливості формування політичного лібералізму (ідеалізму) у теорії міжнародних відносин.
5. Практичне втілення ідеалізму в міжнародних відносинах. Ліга Націй та «14 пунктів» В. Вільсона.

6. Марксистська парадигма в теорії міжнародних відносин.
7. Модерністські теорії міжнародних відносин (кінець 50-х – початок 60-х років ХХ століття).
8. Неореалізм у теорії міжнародних відносин: К. Уолтс, Р. Гилпін, Б. Бузан.
9. Неоліберальні ідеї Р. Кохейна та Дж. Ная.
10. Неомарксизм: теорія залежності А. Франка та світ-системна теорія І. Валлерстайна.
11. Основні напрямки розвитку теорії міжнародних відносин після холодної війни.
12. «Кінець історії» Ф. Фукуяма.
13. «Зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона.
14. «Велика шахівниця» З. Бжезинського.

Тема 3. Міжнародний порядок: підходи до визначення, актори та середовище.

1. Підходи до розуміння поняття «міжнародний порядок». Співвідношення «міжнародного порядку» та «світового порядку».
2. Поняття «актор» у міжнародних відносин. Держава як універсальний міжнародний актор.
3. Міжнародні міжурядові організації: історія виникнення, типологія, основні ознаки та функції.
4. Міжнародні неурядові організації: визначення, підходи до розуміння, основні функції.
5. Транснаціональні корпорації в системі міжнародних відносин.
6. Особистість як актор міжнародних відносин. Нетрадиційні (нові) актори міжнародних відносин.
7. Поняття «середовища міжнародних відносин». Геополітичні та цивілізаційні теорії.
8. Історичні типи міжнародних систем (міжнародного порядку).

9. Новий міжнародний порядок: особливості, проблеми, тенденції розвитку та перспективи.

Тема 4. Право та мораль як регулятори міжнародних відносин.

1. Міжнародне право: поняття, історія формування, концептуальні засади, основні принципи. Статут ООН.
2. Моральні норми в міжнародних відносин. Проблеми співвідношення міжнародного права та міжнародної моралі.

Тема 5. Міжнародні процеси: інтеграція, глобалізація, регіоналізація.

1. Міжнародна інтеграція: поняття, основні теоретичні підходи, принципи та форми інтеграції.
2. Основні напрямки міжнародної інтеграції: економічна, політична, правова, культурна, соціальна, освітня тощо.
3. Особливості розвитку інтеграційних процесів в сучасному світі. Основні інтеграційні об'єднання.
4. Глобалізація: поняття, основні теоретичні підходи, особливості розвитку, характерні ознаки.
5. Позитивні та негативні наслідки глобалізації. Глобальні проблеми.
6. Антиглобалізм: причини та передумови виникнення, основні цілі та форми антиглобалістського руху.
7. Поняття «регіон» в міжнародних відносинах. Регіоналізація як феномен розвитку системи міжнародних відносин та її форми.
8. Передумови виникнення регіоналізму, типи та напрямки.

Тема 6. Міжнародна безпека.

1. Поняття «міжнародна безпека»: підходи до розуміння, об'єкти та суб'єкти, принципи міжнародної безпеки.

2. Основні концепції безпеки (національна безпека, колективна оборона, колективна безпека, кооперативна безпека, всеосяжна безпека, людська безпека).
3. Поняття «м'якої» та «жорсткої» сили. «Розумна сила».
4. Поняття, структура та класифікація загроз безпеці. Нетрадиційні, «жорсткі», «м'які» загрози.

Тема 7. Міжнародна співпраця та міжнародні конфлікти

1. Поняття та форми міжнародної співпраці.
2. Інтеграція як форма міжнародної співпраці.
3. Роль міжнародних інститутів в розбудові міжнародної співпраці.
4. Дипломатія як традиційний механізм міжнародної співпраці.
5. Міжнародний конфлікт: поняття, основні теоретичні підходи, причини та структура.
6. Типологія міжнародних конфліктів та шляхи їх вирішення. Основні міжнародні конфлікти в сучасному світі

Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин.

1. Принципи, завдання та основні напрямки зовнішньої політики України. Зовнішньополітична доктрина України.
2. Особливості членства України в міжнародних організаціях.
3. Інтеграційний курс України до європейських та євроатлантичних структур.
4. Українсько-російський конфлікт на Сході України.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тести до змістового модулю 1.

- 1.Що є об'єктом соціології міжнародних відносин
 - А.Суспільна складова міжнародних відносин
 - Б.Міжнародне суспільство
 - В.Громадські організації

- 2.Що не належить до предметного поля соціології міжнародних відносин
 - А.Поведінка, взаємозв'язок та взаємодія специфічних соціальних спільнот – акторів міжнародних відносин
 - Б.Соціальна політика держав
 - В.Соціальні засади функціонування міжнародних відносин
 - Г.Перспективи, умови та шляхи розвитку міжнародного суспільства

- 3.З якими науками соціологія міжнародних відносин має найтісніші міждисциплінарні зв'язки
 - А.Історія та філософія
 - Б.Соціологія та економіка
 - В.Політологія та соціологія

- 4.Коли починається оформлення соціології міжнародних відносин як науки
 - А.30-ті роки XX століття
 - Б.90-ті роки XX століття
 - В.60-ті роки XX століття

- 5.Кого вважають засновником соціології міжнародних відносин
 - А.Арона Р.

Б.Конта О.

В.Мерля М.

6. Коли відбулася інституалізація соціології міжнародних відносин

А. 1966 рік, VI Всесвітній соціологічний конгрес в Гвіані

Б. 1970 рік, VII Всесвітній соціологічний конгрес в Гвіані

В. 1919 рік, Міжнародна конференція в Парижі

7. Що є характерною особливістю соціологічного підходу до дослідження міжнародних відносин

А. Ключове значення відводиться соціологічним опитуванням, аналізу статистичних даних

Б. Міжнародні відносини вивчаються з позицій соціального, великого значення набувають соціальні фактори

В. Міжнародні відносини розглядаються виключно як історична модель

8. Фундаментальна праця Р. Арона, присвячена ролі соціології у міжнародних відносинах, називається

А. «Мир і війна між націями»

Б. «Соціологія міжнародних відносин»

В. «Анархічне суспільство: вивчення порядку в світовій політиці»

9. Особливість підходу до вивчення міжнародних відносин Р. Арона

А. Національний інтерес – ключова, незмінна характеристика міжнародних відносин

Б. Міжнародні відносини характеризуються наявністю багатьох різноманітних акторів

В. Міжнародні відносини – це міждержавні відносини; національні інтереси не є постійними; міжнародні відносини тяготять до рівноваги

10. Особливість підходу до вивчення міжнародних відносин М. Мерля
А. Міжнародні відносин є міждержавними; національні інтереси не є постійними; міжнародні відносини тяготять до рівноваги

Б. Національний інтерес – ключова, незмінна характеристика міжнародних відносин

В. Міжнародні відносини не обмежуються міждержавними; мотивом акторів є національна ідентичність; велике значення має поява нових акторів міжнародних відносин

11. Що є предметом вивчення полемології Б. Бутуля

А. Війна як соціальний феномен

Б. Дискусійні теорії міжнародних відносин

В. Теорія поля

12. Коли і хто заснував напрямок в соціології міжнародних відносин, який отримав назву іренологія (соціологія миру)

А. 60-ті роки ХХ століття, норвезький соціолог Й. Галтунг

Б. 60-ті роки ХХ століття, французький соціолог М. Мерль

В. 70-ті роки ХХ століття, французький соціолог Р. Арон

13. Що представляє собою соціологія миру (іренологія)

А. Методологія мирного вирішення міжнародних конфліктів в рамках соціологічного підходу до вивчення міжнародних відносин

Б. Концепція мирної трансформації міжнародних систем

В. Інша назва концепції «вічного миру» І. Канта

14. Що являється провідною теоретичною концепцією англійської соціологічної школи міжнародних відносин

А. Концепція міжнародної безпеки

Б. Концепція національного інтересу

В. Концепція міжнародного суспільства

15. Що таке «сек'юризація»

А. Концепція забезпечення глобальної безпеки

Б. Соціальний аспект безпеки

В. Процес, в ході якого об'єкт починає вважатися загрозою безпеці

16. Хто з наведених дослідників не займався теорією сек'юризації

А. Бутуль Б.

Б. Бузан Б.

В. Вейвер О.

17. Як розглядаються міжнародні відносини з позицій конструктивістського підходу

А. Як продукт конструювання людської уяви

Б. Як складовий елемент міжнародного суспільства

В. Як соціальний конструкт, де актори виступають творцями соціальної реальності

18. Особливість підходу до вивчення міжнародних відносин конструктивіста А. Вендта

А. Міжнародна система – це соціальна категорія, яка конструюється в процесі міжнародної взаємодії та рухається в бік створення світової держави

Б. В процесі розвитку міжнародної системи формується міжнародна свідомість

В. Міжнародна система являється соціальною структурою, елементи якої взаємодіють на національному рівні

19. Використання яких методів дослідження є характерним для соціології міжнародних відносин

А. Використання виключно загальних соціологічних методів

Б. Використання загальнонаукових методів та методів інших дисциплін в умовах відсутності власних

В. Використання власних вироблених методів, які не використовуються в інших науках

20. Коли і хто ввів до наукового обігу поняття «міжнародні відносини»

А. 1970 рік, Н. Спайкмен

Б. 1959 рік, Г. Моргентау

В. 1789 рік, Дж. Бентам

21. Міжнародні відносин – це

А. Сукупність різноманітних зв'язків і відносин між державними та недержавними акторами, що реалізуються на світовій арені

Б. Діяльність та взаємодія на міжнародній арені з метою реалізації певних політичних цілей всіх державних та недержавних суб'єктів міжнародних відносин

В. Конкретна практична діяльність держави із забезпечення національних інтересів через усі можливі інструменти: державну дипломатію, військову силу, економічний вплив, пропаганду тощо

22. Світова (міжнародна) політика – це

А. Конкретна практична діяльність держави із забезпечення національних інтересів через усі можливі інструменти: державну дипломатію, військову силу, економічний вплив, пропаганду тощо

Б. Діяльність та взаємодія на міжнародній арені з метою реалізації певних політичних цілей всіх державних та недержавних суб'єктів міжнародних відносин

В. Сукупність різноманітних зв'язків і відносин між державними та недержавними акторами, що реалізуються на світовій арені

23. Зовнішня політика – це

А.Сукупність різноманітних зв'язків і відносин між державними та недержавними акторами, що реалізуються на світовій арені

Б.Діяльність та взаємодія на міжнародній арені з метою реалізації певних політичних цілей всіх державних та недержавних суб'єктів міжнародних відносин

В.Конкретна практична діяльність держави із забезпечення національних інтересів через усі можливі інструменти: державну дипломатію, військову силу, економічний вплив, пропаганду тощо

24.Дослідження яких давньогрецьких філософів можна вважати підґрунтям політичного реалізму

А.Фукидід та Полібій

Б.Платон та Аристотель

В.Піфагор та Гіпократ

25.Які з наступних тез не відносяться до політичного реалізму

Н. Макіавеллі

А.Всі суспільні відносини зумовлені егоїстичною натурою людини

Б.Мета виправдовує засоби

В.Необхідно за можливості намагатися встановити дружні відносини з усіма сусідами

Г.Будь-яку дію, альянс, конфігурацію сил треба розглядати через призму відповідної ситуації

26. Особливість підходу до розуміння міжнародних відносин Т. Гоббса («Левіафан»)

А. Міжнародні відносини, на відмінно від внутрішньодержавних, залишаються в природному стані, тобто характеризуються війною всіх проти всіх, єдиним регулятором виступає сила

Б. Міжнародні відносини характеризуються постійними намаганнями держав встановити дружні відносини з усіма сусідами

В. В міжнародних відносинах мета виправдовує засоби

27. Хто з наступних авторів не був прихильником ідеї балансу сил

А. Лорд Болінгброк

Б. Е. де Ваттель

В. Д. Юма

Г. І. Кант

28. Коли політичний реалізм оформився як теорія міжнародних відносин

А. 50-ті роки ХХ століття

Б. 90-ті роки ХХ століття

В. 30-ті роки ХХ століття

29. Хто є автором праці «Політика серед націй» (1948) та вважається класиком політичного реалізму

А. Моргантау Г.

Б. Карр Е.

В. Нібура Р.

30. У чому полягає суть політичного реалізму

А. Держава – не єдиний актор міжнародних відносин; стабільність і мир досягається шляхом співпраці в рамках міжнародних інститутів, які зможуть попередити конфлікти; миру і співпраці сприяє демократизація; крім сили важливі право і мораль; конфлікти можна урегулювати шляхом переговорів

Б.Держава – єдиний актор міжнародних відносин, головна її мета – могутність, джерело могутності – сила, дії обумовлені егоїстичним національним інтересом, а не моральними принципами, міжнародні відносини є архаїчними

В.Ключові актори міжнародних відносин – соціальні класи; міжнародні відносини відрізняються від внутрішньодержавних лише масштабами, являються одним з елементів настройки над економічним базисом; характеризуються, з одного боку, посиленням експлуатації, з іншого, консолідацією робітничого класу, що призведе до світової пролетарської революції

31. У чому полягає суть політичного ідеалізму (лібералізму)

А.Держава – не єдиний актор міжнародних відносин; стабільність і мир досягається шляхом співпраці в рамках міжнародних інститутів, які зможуть попередити конфлікти; миру і співпраці сприяє демократизація; крім сили важливі право і мораль; конфлікти можна урегулювати шляхом переговорів

Б.Держава – єдиний актор міжнародних відносин, головна її мета – могутність, джерело могутності – сила, дії обумовлені егоїстичним національним інтересом, а не моральними принципами, міжнародні відносини є архаїчними

В.Ключові актори міжнародних відносин – соціальні класи; міжнародні відносини відрізняються від внутрішньодержавних лише масштабами, являються одним з елементів настройки над економічним базисом; характеризуються, з одного боку, посиленням експлуатації, з іншого, консолідацією робітничого класу, що призведе до світової пролетарської революції

32. У чому полягає суть марксизму

А.Ключові актори міжнародних відносин – соціальні класи; міжнародні відносини відрізняються від внутрішньодержавних лише масштабами,

являються одним з елементів настройки над економічним базисом; характеризуються, з одного боку, посиленням експлуатації, з іншого, консолідацією робітничого класу, що призведе до світової пролетарської революції

Б.Держава – єдиний актор міжнародних відносин, головна її мета – могутність, джерело могутності – сила, дії обумовлені егоїстичним національним інтересом, а не моральними принципами, міжнародні відносини є архаїчними

В.Держава – не єдиний актор міжнародних відносин; стабільність і мир досягається шляхом співпраці в рамках міжнародних інститутів, які зможуть попередити конфлікти; миру і співпраці сприяє демократизація; крім сили важливі право і мораль; конфлікти можна урегулювати шляхом переговорів

33. Яка війна вважається справедливою на думку Т. Аквінського

А.Така, що ведеться з офіційної згоди обох сторін

Б.Така, що відповідає трьом умовам: офіційно оголошена законною владою, обґрунтована справедливою причиною, мета визначена справедливим наміром

В.Така, що має на меті захист прав людини

34.Хто з дослідників Нового часу був прихильником ідеї вічного миру та створення загальноєвропейської конфедерації

А. П. Дюбуа, аббат Сент Пьер, Ж.-Ж. Руссо

Б. Н. Макиавеллі, Т. Гоббс

В. Лорд Болінгброк, Е. де Ваттель, Д. Юма

35. Хто вважається автором концепції міжнародного права

А.Гроцій Г.

Б.Кант І.

В.Гоббс Т.

36. Що не можна віднести до практичного втілення політичного ідеалізму

А. Створення Ліги Націй після Першої світової війни

Б. План Маршалла (1947)

В. «14 пунктів» В. Вільсона (1918), Пакт Бріана-Келлога (1928), доктрина Стимсона (1932)

37. Хто є автором марксистської теорії

А. Маркс К. та Енгельс Ф.

Б. Валлерстайн У.

В. Моргентау Г.

38. Коли виникли модерністські теорії міжнародних відносин

А. 30-ті роки ХХ століття

Б. 50-ті роки ХХ століття

В. 80-ті роки ХХ століття

39. Що не можна віднести до характерних особливостей розвитку модерністських теорій міжнародних відносин

А. Створення альтернативної теорії на протипагу домінуючому політичному реалізму

Б. Залучення нових методів дослідження, у тому числі з кібернетики, математики

В. Офіційне об'єднання класичних теорій міжнародних відносин (реалізму, ідеалізму, марксизму) в одну теорію

Г. Формування великої кількості різноманітних шкіл міжнародних відносин

40. Хто з дослідників вперше виказав думку про необхідність розглядати міжнародні відносини як систему

А. Маклеланд Ч. у 1955 році

Б. Каплан М. у 1957 році

В. Хоффман С. у 1968 році

41. Хто з дослідників відноситься до школи теорії міжнародних систем

А. Дж. Модельскі, Дж. Розенау

Б. Д. Мітрані, Е. Хаас, К. Дойч, А. Етціоні

В. М. Каплан, Р. Розенкранц, С. Хоффман

42. У чому суть теорії міжнародної інтеграції

А. Інтеграція – це прояв формування єдиної світ-економіки

Б. Інтеграція – це механізм формування таборів в умовах біполярності

В. Інтеграція – це фактор підтримання стабільності в світі та протидія конфліктам

43. На чому роблять акцент прихильники неофункціональної школи теорії міжнародної міграції

А. На економічній інтеграції

Б. На співвідношенні економічної та політичної інтеграції

В. На політичній інтеграції

44. Хто з дослідників міжнародних відносин приділяв особливу увагу вивченню міжнародного конфлікту

А. А. Рапопорт, К. Райт

Б. Дж. Модельскі, Дж. Розенау

В. Е. Хаас, К. Дойч

45. Чому неореалізм ще називають структурним реалізмом

А.Має багато структурних підрозділів

Б.Намагається структурувати всі попередні напрацювання у сфері міжнародних відносин

В.Розглядає міжнародну систему з урахуванням не лише акторів, але й структур, які вони створюють

46. Кого з дослідників відносять до школи структурного реалізму

А. К. Уолтц, Р. Гілпін, Б. Бузан

Б. Р. Кохейн, Дж. Най

В. Г. Моргентау, Г. Кісінджер

47. Яка з тез не відноситься до трьох постулатів неореалізму, які виклав Р. Гілпін у праці «Війна і зміни у світовій політиці»

А.Держави залишаються найважливішим суб'єктом міжнародних відносин, хоча поряд з ними автономно діють недержавні актори

Б.Держави діють раціонально, щоб зробити максимальною власну вигоду

В.Національний інтерес є ключовою категорією в міжнародних відносинах

Г.В результаті взаємодій між державами в системі виникає рівновага сил, яка виступає гарантією стабільності

48. Хто з дослідників відноситься до неоліберального напрямку в дослідженні міжнародних відносин

А. К. Уолтц, Р. Гілпін

Б. І. Валлерстайн, А. Франк

В. Р. Кохейн, Дж. Най

49.Яка в наведених нижче тез не відноситься до неоліберальної парадигми

А. Держава – не єдиний актор міжнародних відносин, постійне збільшення кількості акторів несе загрозу

Б. Головна мета акторів міжнародних відносин – міжнародна безпека, засоби для досягнення – поширення ідеалів ліберальної демократії та ринку, створення міжнародних організацій, розвиток міжнародного права та співпраці

В. Ідея створення загальносвітового громадянського суспільства та глобального ринку

Г. Основою для співпраці держав виступає військова безпека

Д. Зростає значення міжнародної моралі, в основі якої лежать ліберальна демократія та права людини

50. Хто є автором світ-системної теорії в неомарксизмі

А. І. Валлерстайн

Б. А. Франк

В. С. Амін

51. На які групи, в залежності від економічних показників, поділяє держави І. Валлерстайн

А. Розвинуті, нерозвинуті, що розвиваються

Б. Велика вісімка, великі, середні, малі

В. Центр, периферія, напівпериферія

52. Основна суть підходу до міжнародних відносин постмодерніста Дж. Дер Дертріана полягала у наступному

А. Міжнародні відносини характеризуються домінуванням західних країн та намаганням уніфікувати світ за своїм зразком, що є джерелом агресії та нестабільності

Б. Міжнародне право – це єдиний універсальний спосіб досягти стабільності в світі

В. Домінування чоловіків у політиці призвело до легітимізації сили та нівелювання моральних норм

53. Яке з нижче наведених тлумачень не відповідає поняттю «міжнародний порядок»

А. Міжнародна система, яка представляє собою цілісну систему взаємовідношень (економічних, політичних, дипломатичних) між суб'єктами, що діють на міжнародній арені

Б. Прояв міжнародної системи в конкретний історичний період

В. Система відносин між членами міжнародного співтовариства

Г. Система міжнародних відносин, на чолі якої стоїть один наддержавний інститут

Д. Конкретно-історична усталена форма організації міжнародних відносин, яка передбачає наявність спільних інститутів, норм, цінностей, які враховують наявне співвідношення сил та специфіку відносин між акторами, створює умови для їх існування, безпеки, розвитку та взаємодії на міжнародній арені

54. Відповідно до конструктивістського підходу міжнародний порядок розуміється як

А. Правила поведінки акторів

Б. Співвідношення сил акторів

В. Система міжнародних інститутів

55. Яке твердження не є віддзеркаленням основних дослідницьких позицій щодо визначення співвідношення «світового порядку» та «міжнародного порядку»

А. Ці поняття тотожні

Б. Міжнародний порядок характеризується міждержавними відносинами, а світовий регулює відносини на всіх рівнях суспільства

В.Світовий порядок формується в рамках відносин між членами світового товариства (автономної частини міжнародного співтовариства, яка об'єднує країни ліберальної демократії), у той же час міжнародний порядок охоплює усіх учасників міжнародних відносин

Г.Світовий порядок відрізняється від міжнародного обов'язковою наявністю інституту світового уряду

56. Актор міжнародних відносин - це

А.Суб'єкт, який діє та взаємодіє на міжнародній арені

Б.Суб'єкт, який має офіційне посвідчення актора міжнародних відносин

В.Публічна людина, яка має всесвітню популярність

57.Ключовим актором міжнародних відносин є

А.Міжнародна організація

Б.ТНК

В.Держава

58.Міжнародна міжурядова організація – це

А.Організація, утворена міжнародною громадськістю з метою встановлення міжнародного співробітництва з актуальних питань міжнародного життя

Б.Організація, створена на основі міжнародної угоди, за допомогою якої держави делегують певну частину своїх суверенних прав

В.Група компаній приватної, державної чи змішаної форм власності, що розміщується у різних країнах, при цьому одна чи більше з цих компаній може суттєво впливати на діяльність інших, особливо у сфері обміну знаннями та ресурсами

59. Середовище системи міжнародних відносин – це

А.Сукупність чинників, які впливають на виникнення та функціонування міжнародних систем

Б.Внутрішні складові системи міжнародних відносин

В.Комплекс передумов для розвитку системи міжнародних відносин

60. Що з нижче зазначеного не відноситься до складових компонентів середовища системи міжнародних відносин

А.Зовнішнє (енвайромент) середовище та внутрішнє середовище

Б.Соціальне середовище та позасоціальне (географічне) середовище

В.Біологічне середовище та політичне середовище

61. Визначте, якому історичному типу міжнародного порядку відповідають зазначені характеристики

Вестфальська система	Ліквідація багатопольярної організації структури міжнародних відносин та виникнення біполярної структури; конфронтаційний характер системи; «холодна війна»; гонка озброєнь; розподіл світу на сфери впливу; перетворення міжнародної системи на глобальну; перенесення збройних конфліктів на регіональний рівень
Версальсько-Вашингтонська система	Національна держава – основна форма політичної організації суспільства; національний (державний) суверенітет – головний принцип міжнародних відносин; існування ієрархії держав; встановлення стабільних кордонів між європейськими державами; європоцентричний світ; кінець глобальної ізолюваності цивілізацій та культур унаслідок Великих географічних відкриттів; розвиток капіталістичних відносин
Ялтинсько-	Панування в системі міжнародних відносин п'яти

Постдамська система	великих європейських держав (Великобританії, Франції, Пруссії, Росії, Австрії) – європейський концерт; перетворення інших держав з суб'єктів на об'єкти міжнародних відносин; принцип балансу сил; розквіт традиційної дипломатії; початок антиколоніальних війн; завершення територіального розподілу світу та початок боротьби за його перерозподіл
Віденська система	Розпад імперій (Російська, Османська, Австро-Угорська, Німецька) та утворення ряду нових держав; перерозподіл колоніальних володінь; виникнення регіональних підсистем МВ; створення першої політичної міжурядової організації (Ліга Націй), яка мала сприяти мирному вирішенню суперечок в міжнародній системі

62. Визначте хронологічні межі основних історичних типів міжнародного порядку

Довестфальський період	1945 – 1991 роки
Вестфальська система	1815 – 1914 роки
Віденська система	1919 – 1939 роки
Версальсько-Вашингтонська система	Від появи держав до 1648 року
Ялтинсько-Постдамська система	1648 – 1815 роки

63. Яка з наведених нижче характеристик не є властивою поняттю «міжнародна мораль»

А. Принципи міжнародної моралі тотожні принципам індивідуальної моралі

Б. Міжнародна мораль виступає в якості орієнтиру поведінки держав в умовах відсутності політичного і правового регулювання

В. Міжнародна мораль носить загальнолюдський характер і відбиває досягнутий рівень цивілізації

Г. Міжнародна мораль є первинною по відношенню до міжнародного права

Д. Міжнародна мораль є сукупністю моральних принципів і норм, що регулюють систему міжнародних відносин

64. Міжнародне право - це

А. Сукупність моральних принципів і норм, що регулюють систему міжнародних відносин

Б. Юридичні практики організацій, що мають міжнародні представництва

В. Система юридичних принципів і норм договірної і звичаєвого характеру, які виникають унаслідок узгодження їх державою та іншими суб'єктами міжнародного співтовариства, та регулюють міжнародні відносини з метою мирного співіснування

65. В якому документі закріплені основні принципи міжнародного права

А. Статут ООН

Б. Юридичний кодекс

В. Конституція

Тести до змістового модулю 2.

1. Що представляє собою «міжнародна інтеграція»

А. Глобальна інституалізація життєвого простору під впливом таких чинників як експансія капіталу та західного імперіалізму, розвиток глобальної системи масових комунікацій, які призводять до поширення

загальнолюдських цінностей, стандартних символів, зразків поведінки та моралі через глобальні мережі

Б.Добровільне та взаємовигідне об'єднання окремих частин (акторів міжнародних відносин) у певну самостійну цілісність (спільність), що дозволяє отримати матеріальні, інтелектуальні та інші засоби, які жоден з учасників не міг би отримати, діючи автономно

В.Процес інституційного оформлення регіонів з метою збільшення ефективності економічного розвитку, уникнення обмежень на пересування товарів, послуг, капіталів, робочої сили, ефективного використання природних ресурсів, повноцінного включення до економічного, соціального та політичного життя на національному і транснаціональному рівнях

2.Що являється кінцевим продуктом інтеграційних процесів

А.Інтеграційне об'єднання

Б.Державне утворення

В.Міжнародна спільнота

3.Якою є основна ідея федералістичної теорії інтеграції

А.Першочерговість економічної, соціальної, наукової інтеграції, вторинність політичної інтеграції

Б.Інтеграція пов'язана з суспільними процесами та цілеспрямованою діяльністю політично активних груп

В.Об'єднання Європи за федеративним принципом з утворенням спільних наднаціональних структур на початковому етапі інтеграції

4.Що є практичною реалізацією неофункціонального підходу до проблеми інтеграції

А.Формування НАТО

Б.Формування ООН

В.Формування Європейського Союзу

5. Хто з дослідників був представником функціональної школи інтеграції

- А. Д.Мітрані, Ж.Монне
- Б. Е. Хаас, А. Етціоні, А. Маршаль
- В. К.Дойч

6.Яке з запропонованих тверджень не відносить до стадій проникнення, які характеризують процес інтеграції відповідно до концепції Е. Хааса

- А.Функціональна стадія (поширення інтеграції з одного сектору на інший)
- Б.Політична стадія (усвідомлення державами переваг інтеграційного процесу та їхня переорієнтація на рівень інтеграційного співтовариства)
- В.Глобальна стадія (створення глобального уряду)
- Г.Розвинена стадія (внесення змін до правового процесу)

7.Що з нижче зазначеного не відноситься до форм інтеграції за А.Маршалем

- А.Національна
- Б.Регіональна
- В.Інтернаціональна
- Г.Континентальна

8.Що представляє собою інтеграція відповідно до комунікаційного підходу К. Дойча

- А.Формування єдиного економічного простору
- Б.Розвиток комунікації та мережі соціальних зв'язків, в наслідок чого формується політичне співтовариство
- В.Провідна роль держав, а не міжнародних інститутів, в інтеграційних процесах

9. Що таке «позитивна інтеграція»

А. Дотримання спільної політики, наприклад, шляхом модифікації існуючих або створення нових правил

Б. Скасування бар'єрів та обмежень, наприклад, шляхом внесення країною змін до власного законодавства

В. Позитивне сприйняття суспільством інтеграційних процесів, в яких бере участь держава

10. Що представляє собою «міжнародна економічна інтеграція»

А. Процес об'єднання країн на основі розвитку глибоких стійких взаємозв'язків в економічній сфері, розподілу праці між національними економіками, взаємодії виробничих структур на різних рівнях і в різних формах

Б. Територія, в межах якої реалізується вільна від обмежень міжнародна торгівля між державами-членами

В. Об'єднання країн, в межах якого повністю ліквідовані мита для країн-членів та встановлено єдиний митний тариф для третіх країн

Г. Об'єднання національних ринків країн-членів в єдиний ринок, в межах якого запроваджено вільне пересування товарів, фінансових потоків, послуг та робочої сили

11. Що таке «міжнародна політична інтеграція»

А. Процес об'єднання країн на основі розвитку глибоких стійких взаємозв'язків в економічній сфері, розподілу праці між національними економіками, взаємодії виробничих структур на різних рівнях і в різних формах

Б. Сукупність політичних процесів, спрямованих на зближення, консолідацію й об'єднання суспільств та їх структур з метою більш

ефективного розвитку взаємної співпраці та протидії деструктивним внутрішнім і зовнішнім чинникам

В.Об'єднання країн, яке включає у себе попередні форми економічної інтеграції, уніфікацію фінансових систем, проведення спільної валютної політики

12. Що з нижче зазначеного не відноситься до етапів політичної інтеграції

А.Запровадження практики колективного ухвалення рішень та створення з цією метою спеціальних інституцій

Б.Інтеграція державної політики

В.Інтеграція ставлень, яка передбачає формування підтримки інтеграційних процесів з боку громадськості, політичної та економічної еліти тощо

Г.Запровадження єдиної валюти

Д.Формування спільної безпеки

13.Що представляє собою «правова інтеграція»

А.Процес взаємного пристосування та об'єднання національних правових систем у єдину консолідовану правову систему на основі спільних правових принципів, цілей, стандартів, методів і засобів правового регулювання з метою досягнення та збереження стабільності і розвитку інтеграційного об'єднання та його членів

Б.Інтеграція ставлень, яка передбачає формування підтримки інтеграційних процесів з боку громадськості, політичної та економічної еліти тощо

В.Запровадження практики колективного ухвалення рішень та створення з цієї метою спеціальних інституцій

14. Що таке «культурна інтеграція»

А.Процес формування суспільства з загальним світоглядом (при збереженні національних традицій держав-членів), який передбачає прищеплення почуття належності до інтеграційного утворення паралельно з укоріненням загальних цінностей

Б.Концепція співіснування різних культур в одному суспільстві, яка заперечує ієрархію культур, віддає пріоритетність горизонтальних зв'язкам над вертикальними, відмовляється від поділу на центр та периферію в сфері культури

В.Створення єдиного бачення щодо соціального співіснування

15. З якої події бере початок Болонський процес

А.Формування програми Ерасмус Європейською комісією у 1987 р.

Б.Підписання Маастрихтського договору у 1992 р.

В.Підписання Болонської декларації представниками 29 країн у 1999 р.

16.У якому році Україна приєдналася до Болонського процесу

А.2014 р.

Б.1991 р.

В.2005 р.

17.Який з зазначених нижче договорів не відноситься до документів, які заклали підґрунтя для утворення Європейського Союзу

А.Паризький договір про створення Європейського співтовариства вугілля і сталі (ЄОВС) 1951 р.

Б.Договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) 1957 р.

В.Північноатлантичний договір 1949 р.

Г.Договір про створення Європейського співтовариства з питань атомної енергії (Євратом) 1957 р.

18. Коли був підписаний Договір про створення Європейського Союзу

А. 1992 р., Маастріхт

Б. 1951 р., Париж

В. 1957 р., Рим

19. Коли було введено до готівкового обігу єдину європейську валюту
– євро

А. 2002

Б. 1995

В. 2017

20. Коли був підписаний Лісабонський договір, що мав замінити
Євроконституцію 2004 р, яка не була ратифікована

А. 2004 р., набув чинності в 2005 р.

Б. 2012 р., набув чинності в 2014 р.

В. 2007 р., набув чинності в 2009 р.

21. Коли виникло поняття «глобальності»

А. У 60-ті рр.. ХХ століття

Б. У 80-ті рр.. ХХ століття

В. У 90-ті рр.. ХХ століття

22. Хто та коли ввів до наукового обігу термін «глобалізація»

А. Т. Левітт у 80-ті рр.. ХХ століття

Б. В. Мур у 60-ті рр.. ХХ століття

В. М. Маклюен у 60-ті рр.. ХХ століття

23. З ім'ям якого дослідника пов'язують виникнення теоретичної
концепції глобалізації, яка трактує цей феномен як комплекс емпірично
зафіксованих змін, що ведуть до перетворення світу на єдине ціле

- А. Т. Левітт, 1983 р.
- Б. Р. Робертсон, 1985 р.
- В. М. Маклюен, 1963 р.

24. Яка з наведених нижче категорій не використовувалася Р. Робертсоном для характеристики глобалізації

- А.Глобальна взаємозалежність
- Б.Глобальна свідомість
- В.Глобальний уряд
- Г.Глобальна інституалізацію життєвого простору
- Д.Локалізація глобальності

25. Взаємопроникнення глобального та локального, паралельне існування тенденцій до гомогенізації та гетерогенності – це

- А.Глобалізація
- Б.Інтеграція
- В.Глокалізація

26.Співвіднесіть теоретичну школу глобалізації та характерні для неї підходи до дослідження глобальних процесів

Гіперглобалісти революційні глобалісти	або	Глобалізація - уніфікація суспільного життя шляхом нав'язування єдиних ліберальних цінностей розвинених західних країн іншим країнам, а не новий етап розвитку людства, економічні процеси розвиваються під впливом регіоналізації
Трансформаціоналісти еволюційні глобалісти	або	Глобалізація – якісно новий етап розвитку людства, який призведе до виникнення глобальної цивілізації, глобального громадянського суспільства, якісно нового

	світового порядку, зменшення ролі держав, збільшення ролі наднаціональних економічних утворень, поширення американських цінностей у світі
Скептики	Глобалізація – це сила, яка спрямована на трансформацію всього світового порядку та не має історичних аналогів, результати її неможливо передбачити, характеризується інтенсифікацією зв'язків у всіх сферах, світ стає більш взаємозалежним та нестабільним

27. Визначте, до якої групи відносяться ти чи інші передумови глобалізації

науково-технологічні	міжнародний поділ праці, поглиблення інтернаціоналізації економіки, створення міжнародної валютної системи, лібералізація міжнародної торгівлі, переміщення виробництва, уніфікація людських потреб
соціально-економічні	розповсюдження неоліберальної економічної ідеології, зростання пріоритетності зовнішніх питань над внутрішніми, створення та активна діяльність чисельних міжнародних організацій, геополітичні зміни
культурні	розвиток транспорту, новітніх інформаційних технологій, технологій зв'язку, формування єдиного інформаційного простору,

	перехід до інформаційного суспільства
політико-ідеологічні	американізація світової культури, поширення англійської мови як світової, зростання мобільності та туристичних потоків

28. Свіввіднесіть поняття та їх визначення

Економічна глобалізація	Формування більш тісної та широкій взаємодії міжнародних акторів для вирішення, переважним чином використовуючи ненасильницькі форми взаємодії, проблем, що загрожують всьому людству
Політична глобалізація	Поширення єдиних норм, ціннісних орієнтирів, ідей, активізація культурних взаємодій, формування спільних норм та знань, зростання взаємозв'язку між культурами
Культурна глобалізація	Найвища стадія інтернаціоналізації господарського життя, яка передбачає не лише інтеграцію економік окремих країн, але й зміну якісних характеристик національних економік, рушійною силою якої виступають транснаціональні корпорації

29. Що таке «глобалізація»

А. Процес всесвітньої інтеграції та уніфікації, який охопив всі сфери суспільного життя, він призводить до зміцнення та інтенсифікації зв'язків та взаємодій в рамках всієї планети, стирає кордони, сприяє виникненню нових світових інститутів, загальнолюдських цінностей та інтересів, спільних для всього людства загроз

Б. Добровільне та взаємовигідне об'єднання окремих частин (акторів міжнародних відносин) у певну самостійну цілісність (спільність), що

дозволяє отримати матеріальні, інтелектуальні та інші засоби, які жоден з учасників не міг би отримати, діючи автономно

В.Процес інституційного оформлення регіонів, з метою збільшення ефективності економічного розвитку, уникнення обмежень на пересування товарів, послуг, капіталів, робочої сили, ефективного використання природних ресурсів, повноцінного включення до економічного, соціального та політичного життя на національному і транснаціональному рівнях

30. Дайте визначення поняттю «глобальна проблема»

А. Проблеми, які досліджуються виключно в межах глобалістики

Б. Особливий різновид соціальних явищ та процесів, який виникає у результаті об'єктивного розвитку суспільства; носить планетарний, загальносвітовий характер, торкається інтересів усіх народів і держав; загрожує усьому людству; потребує невідкладних рішень та зусиль усієї світової спільноти

В. Соціальні явища та процеси, яким ООН офіційно присвоїла подібний статус

31. Коли і чому виник антиглобалізм

А. У 90-х рр. XX століття як відповідь на активізацію процесів глобалізації

Б. У 50-ті роки XX століття з метою протистояння пануванню наддержав на міжнародній арені

В. У 2008 р. як реакція на світову фінансову кризу

32. Що з наведених нижче тверджень не можна віднести до ідей антиглобалістів

А. Укріплення національного суверенітету та захист національної культури

Б. Критика ТНК та захист національного виробництва

В.Відмова від споживацького відношення до природи

Г.Ліквідація ООН

Д.Засудження зростання розриву між багатими та бідними країнами

33. Яке з наведених нижче тверджень не можна віднести до характеристик регіоналізації

А.Процес інтегрування локальних спільнот та регіонального структурування простору

Б.Процес розвитку взаємовідносин між центром та периферією в умовах децентралізації

В.Процес створення регіональних політичних партій

Г.Процес інституційного оформлення регіонів

34. Яка з наведених нижче ознак не є обов'язковою для держав, які відносяться до одного міжнародного регіону

А.Спільна історія

Б.Наявність спільних характеристик матеріальної та духовної культури

В.Спільний вихід до моря

Г.Географічна єдність території

Д.Подібний тип економіки

Є.Спільна участь у міжнародних організаціях

35. Які міжнародні регіони можна віднести до транскордонних

А.Об'єднують держави, що мають політичні та економічні зв'язки, спільні соціальні, культурні, етнічні тощо ознаки

Б.Об'єднують держави, що мають спільні політичні інтереси та дотримуються спільної політичної позиції на міжнародній арені

В.Виступають адміністративно-територіальною одиницею суверенної держави

36. Які міжнародні регіони можна віднести до транснаціональних

А.Об'єднують держави, що мають спільні політичні інтереси та дотримуються спільної політичної позиції на міжнародній арені

Б.Виступають адміністративно-територіальною одиницею суверенної держави

В.Об'єднують держави, що мають політичні та економічні зв'язки, спільні соціальні, культурні, етнічні тощо ознаки

37.Яке з наведених нижче тверджень не відносить до визначення поняття «регіон»

А.Адміністративно-територіально одиниця окремої держави

Б.Умовно визначений простір, який відрізняється від прилеглих територій природними чи набутими властивостями

В.Міждержавні територіальні об'єднання, які відрізняються спільними історичними, національними, культурними, політичними ознаками

Г.Складова адміністративна частина міста

38.Що таке «регіоналізм»

А.Скорочення від слова «регіоналізація»

Б.Напрямок політичної думки, система цінностей та ідеологія, суспільно-політичний рух, спрямований на забезпечення інтересів та розширення повноважень регіонів, реалізацію прагнень і потреб регіонального співтовариства, принцип територіальної організації політичних, економічних, соціальних, культурних процесів, що проявляється в різних формах соціальної, етнічної та культурної самоідентифікації населення, які спрямовані на забезпечення переваг окремої території (регіону)

В.Життєвий простір, що представляє собою цілісну систему, в якій здійснюється первинна ментальна самоідентифікація та духовне самовизначення територіального співтовариства

39. Яке з наведених нижче тверджень не відносить до передумов поширення регіоналізму

А.Інтернаціоналізація територіальних економік та розмивання міждержавних кордонів

Б.Мобілізація периферії проти національних центрів, оформлення вимог меншин з приводу формування культурної автономії та органів територіального управління

В.Поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування

Г.Розпад старих та формування нових соціальних інститутів, посилення мобільності індивідів

40. Які з наведених нижче ознак є характерними для нового регіоналізму (оберіть 4 пункти)

А.охоплює період з 80-х рр.. ХХ століття до сьогодні; спрямовується знизу догори; розвивається в умовах багатопольярної міжнародної системи

Б.дотримується ідеї вільного ринку; пріоритет віддається екологічним, соціальним, культурним питанням тощо

В.акторами виступають не лише держави, але й недержавні організації

Г.характеризується посиленням ініціатив на місцях, розгортанням руху за посилення ролі регіонів, розширенням регіональної інтеграції та регіонального співробітництва

Д.охоплює період з ХІХ століття до 80-х рр.. ХХ століття; ініційований центром та спрямований зверху донизу; розвивається в умовах біполярності

Є.має протекціоністський характер, орієнтується на захист власних ринків; пріоритет віддається економічним питанням

Ж.акторами виступають виключно держави

З.прагне досягти регіональної узгодженості шляхом передачі певних повноважень регіональним спільнотам та проведенням більш активної регіональної політики

41. Що з наведених нижче тез не можна віднести до характеристик міжнародного співробітництва

А. Являється принципом міжнародного права

Б. Проявляється як діяльність акторів міжнародних відносин для досягнення спільних цілей і задач

В. Можливе лише між державами, які відносяться до країн ліберальної дипломатії

Г. Включає двосторонню та багатосторонню дипломатію, утворення союзів, підписання угод, координацію дій

42. Що таке «міжнародне співробітництво»

А. Спільна діяльність акторів міжнародних відносин, яка базується на спільних, цілях та задачах, переслідує досягнення спільної вигоди та формується на спільних правових принципах та підходах

Б. Прояв сили держави

В. Відносини між державами, які характеризуються активною або пасивною боротьбою з метою реалізації власних цілей та інтересів

43. Представники якої теоретичної школи роблять акцент при аналізі міжнародної системи на співробітництві акторів

А. Неореалістична школа

Б. Неомарксистська школа

В. Неоліберальна школа

44. Які основні тенденції спостерігаються у розвитку міждержавної співпраці на сучасному етапі

А. Обмеження співпраці виключно економічними аспектами

Б. Розширення сфер співпраці та її поглиблення

В. Виключення держави з провідних акторів міжнародної співпраці, передача всіх повноважень міжнародним організаціям

45.Співвіднесіть типи міжнародної співпраці з їх визначеннями

Переговори	Формування міжнародних організацій, які виступають інструментом та площадкою для контактів
Створення спеціалізованих інститутів	Співпраця на основі спільних очікувань та інтересів, без формального оформлення шляхом підписання договорів
Нав'язана співпраця	Тиск з боку однієї сторони з метою примусити іншу внести корективи до власної політики
Неявна співпраця	Розподіл переваг між акторами шляхом узгодження політики на основі досягнутих договорів

46.Що розуміється під поняттям «довіра» у міжнародних відносинах

- А.Припущення одного міжнародного актора про майбутню поведінку інших акторів у міжнародній системі
- Б.Віра в непорушність міжнародного права
- В.Оптимістичний погляд на майбутній розвиток людства

47.Які форми координації зусиль застосовуються в міжнародній співпраці

- А.Одностороння та двостороння
- Б.Дискретна та інституційна
- В.Урядова та парламентська

48.Чим «міжнародна співпраця» відрізняється від «міжнародної інтеграції»

- А.Передбачає передачу частини суверенітету наднаціональним органам
- Б.Передбачає повне збереження суверенітету
- В.Передбачає повну передачу суверенітету наднаціональним органам

49. Який формат може бути використаний при міжнародній співпраці

А. Односторонній

Б. Демократичний та недемократичний

В. Двосторонній та багатосторонній

50. У чому бачать основну причину міжнародних конфліктів представники різних теоретичних шкіл

Неореалізм	Міжнародні конфлікти обумовлені перевагою при оцінці ситуації потенційних здобутків над потенційними втратами, в умовах зростання взаємозалежності між державами конфлікти стають не вигідними
Неолібералізм	Міжнародні конфлікти обумовлені культурними складовими, соціальними факторами, цінностями, нормами, мовою тощо
Неомарксизм	Міжнародні конфлікти обумовлені можливостями передавати сигнали та інформацію, які формують спільні ідентичності
Конструктивізм	Міжнародні конфлікти обумовлені нерівномірним та несправедливим розподілом благ у існуючій світовій системі
Постмодернізм	Міжнародні конфлікти обумовлені архаїчною структурою міжнародної системи, через яку жоден суб'єкт міжнародних відносин не може почуватися у безпеці

51. Що таке «міжнародний конфлікт»

А. Спільна діяльність акторів міжнародних відносин, яка базується на спільних, цілях та задачах, переслідує досягнення спільної вигоди, та базується на спільних правових принципах та підходах

Б. Конфлікт між двома та більше акторами міжнародних відносин, який характеризується активною або пасивною боротьбою з метою реалізації

власних цілей та інтересів, при цьому об'єкт конфлікту виходить за межі юрисдикції кожного окремого актора, а наслідки мають міжнародний характер

В.Механізм поділу суспільних благ виключно військовими засобами

52.Чим «суб'єкт міжнародного конфлікту» відрізняється від «учасника міжнародного конфлікту»

А.Суб'єкт більш широке поняття; на відмінно від учасника суб'єкт здатен створювати та підтримувати розвиток конфліктної ситуації, а не лише брати у ній участь

Б.Суб'єкт має офіційно закріплений статус

В.Ці поняття тотожні

53.Яке з зазначених нижче понять не входить до класифікації суб'єктів міжнародних конфліктів за рівнем замученості, яка була запропонована німецьким соціологом Р. Дарендорфом

А.Прямі учасники

Б.Глядачі

В.Непрямі учасники

Г.Треті сторони

54.Яке з наведених нижче положень не відноситься до характеристик об'єкту міжнародних конфліктів

А.Об'єкт обов'язково має територіальний вимір (географічні кордони)

Б.Це матеріальні та нематеріальні цінності, статуси, влада, ресурси, в яких зацікавлені сторони конфлікту

В.Інтереси сторін щодо об'єкту являються несумісними, а повний контроль над ним не може бути досягнутий одночасно всіма сторонами конфлікту

55. Розмістіть послідовно (від виникнення до закінчення) наступні фази конфлікту

1	Ескалація
2	Ініціація
3	Постконфліктна фаза
4	Деескалація
5	Латентна фаза
6	Врегулювання

56.Що включає у собі розширення міжнародного конфлікту у горизонтальному вимірі

А.Збільшення кількості учасників без зміни характеру взаємодій

Б.Інтенсифікація взаємодій між конфліктуючими сторонами

В.Охоплення більшої території в межах наявних учасників

57.Що включає у собі розвиток міжнародного конфлікту по вертикалі або ескалація

А.Охоплення більшої території в межах наявних учасників

Б.Збільшення кількості учасників без зміни характеру взаємодій

В.Інтенсифікація взаємодій між конфліктуючими сторонами

58.Що таке «міжнародна криза»

А.Зменшення інтенсивності конфлікту та його згортання

Б.Набуття міжнародним конфліктом офіційного статусу

В.Різке погіршення взаємодії конфліктуючих сторін, яке характеризується швидкою інтенсифікацією конфліктної взаємодії

59.З наведених нижче функцій міжнародного конфлікту оберіть позитивні (3 позиції)

А.Посилює згуртованість проти викликів, лояльність, креативність у прийнятті рішень, виявляє потенціал учасників

Б.Сприяє розрядці напруженості, формуванню рівноваги, попереджає більш серйозні конфлікти

В.Сприяє нестабільності у всіх сферах суспільного життя держави

Г.Призводить до зростання насилля, криміналізації суспільства

Д.Попереджає стагнацію, сприяє змінам, виявляє існуючі проблеми

Є.Зменшує ефективність прийняття рішень, ускладнює процес дотримання прав людини, обмежує певні демократичні процедури

60. Дайте визначення поняттю «асиметричний міжнародний конфлікт»

А.Конфлікт, у якому більш сильний супротивник не може досягти перемоги над більш слабким, а перевага у військовій силі не гарантує перемогу

Б.Конфлікт, в якому поряд з державами приймають участь і недержавні актори міжнародних відносин

В.Конфлікт, сторони якого представлені нерівнозначною кількістю учасників

61. Співвіднесіть назви сценаріїв завершення конфліктів з їх визначеннями

Консенсус	Поступки з боку однієї чи всіх сторін конфлікту
Диссенсус	Повна відсутність згоди, завершення конфліктних дій при повному збереженні наявних протиріч
Компроміс	Повна згода сторін

62. Що з зазначеного нижче являється найпоширенішими дипломатичними методами вирішення міжнародних конфліктів

А.Міжнародні форуми

Б.Конференції, семінари та круглі столи

В. Посередництво та переговори

63. Яке з наведених нижче тверджень не характеризує поняття «миротворчість»

А. Творча діяльність, спрямована на поширення та актуалізацію серед світової спільноти ідей миру

Б. Комплекс політичних, дипломатичних, економічних, військових методів колективних зусиль з метою підтримки миру та стабільності в регіоні конфлікту

В. Операції ООН від імені світової спільноти по вирішенню конфліктів

64. Що з наведеного нижче не можна віднести до проявів миротворчості

А. Превентивна дипломатія

Б. Невійськові операції по підтримці миру

В. Відкриття філіалів транснаціональних компанії на території міжнародного конфлікту

Г. Військові операції по примусу до миру

Д. Відновлення миру після завершення конфлікту

65. Дайте визначення поняттю «дипломатія»

А. Державна діяльність у сфері зовнішніх відносин; сукупність установ та осіб, чия діяльність пов'язана з зовнішніми відносинами

Б. Процедура видачі міжнародних дипломів та відзнак

В. Процедура фінансування міжнародних поїздок керівництва країни

66. Що з наведеного нижче не відноситься до форм дипломатичної діяльності держав

А. Супроводження власних громадян за кордоном під час екскурсій та відпочинку

Б. Постійні представництва держави за кордоном (посольства, консульства, місії)

В. Участь представників держави в діяльності міжнародних організацій; підготовка та укладання міжнародних договорів

Г. Дипломатичні конференції, семінари, листування

Д. Публікація офіційної інформації та висвітлення офіційної позиції держави з приводу міжнародних питань

Є. Офіційна публікація міжнародних договорів та іншої публічної інформації міжнародного характеру

67. Що таке «публічна дипломатія»

А. Публічні заходи, у яких приймають участь представники дипломатичних установ

Б. Здійснення впливу суспільного компоненту на формування та здійснення зовнішньої політики, який включає формування громадської думки в інших державах, взаємодію на рівні приватних груп та інтересів між державами, міжнаціональний потік інформації

В. Розсекречені дипломатичні документи, угоди, листи тощо

68. Дайте визначення поняттю «міжнародна безпека»

А. Стан міжнародної системи, досягнутий шляхом колективної взаємодії держав, міжнародних інститутів та закріплений міжнародними угодами, який передбачає мінімізацію загроз безпеці та ефективну колективну протидію їм; досягається через запровадження універсальної системи механізмів, заходів та гарантій, дотримання державами норм та принципів міжнародного права, відмову від нелегітимного використання сили в міжнародних відносинах

Б. Вплив (реальний або потенційний) одного актора міжнародних відносин на поведінку іншого, встановлення залежності одного актора від іншого за допомогою різних засобів (переконання, насильство, позбавлення

переваг, створення не вигідних умов) з метою досягнення певних власних інтересів

В. Здійснення впливу суспільного компоненту на формування та здійснення зовнішньої політики, який включає формування громадської думки в інших державах, взаємодію на рівні приватних груп та інтересів між державами, міжнародний потік інформації

69. Що з наведених нижче визначень не відповідає понятійній категорії «сила» у сфері міжнародних відносин

А. Влада та вплив, які має суб'єкт

Б. Здатність суб'єкта чинити вплив на інших для досягнення своїх цілей

В. Величина, яка характеризує ступінь взаємодії тіл

Г. Вплив (реальний або потенційний) одного актора міжнародних відносин на поведінку іншого, встановлення залежності одного актора від іншого за допомогою різних засобів (переконання, насильство, позбавлення переваг, створення не вигідних умов) з метою досягнення певних власних інтересів

70. Співвіднесіть наведені нижче поняття та їх визначення

Жорстка сила	Комплекс дипломатичних, економічних, політичних, військових, юридичних та культурологічних інструментів несилового впливу на ситуацію в іноземних державах
М'яка сила	Ефективне поєднання механізмів жорсткої та м'якої сили
Розумна сила	Засоби військового та економічного примусу

71. Хто першим ввів поняття «м'яка сила» до наукового обігу

А. Най Дж.

Б. Уолтц К.

В. Моргантау Г.

72. Що з наведеного нижче не можна віднести до інструментів «м'якої сили»

- А. Міжнародне співробітництво
- Б. Надання безвідплатної допомоги іншим країнам
- В. Участь у постконфліктному відновленні країн
- Г. Використання інформаційних технологій для управління великими масами людей по всьому світу
- Д. Розміщення власних військових контингентів на території інших держав
- Є. Запровадження освітніх програм та програм стажування для представників іноземних держав

73. Дайте визначення поняттю «загроза»

- А. Емпіричний прояв стану небезпеки, результат наявних протиріч, що існують в міжнародній сфері і вимагають виявлення та вирішення, бо без цього неможливо досягнення безпеки
- Б. Потенційна, об'єктивно існуюча можливість негативного впливу на міжнародну систему, що призведе до погіршення або неможливості її функціонування та розвитку
- В. Можливість виникнення несприятливих та небажаних наслідків від діяльності суб'єкта
- Г. Сукупність обставин, не завжди загрозливого характеру, які вимагають обов'язкового реагування на них

74. Які загрози відносяться до «загроз м'якій безпеці» (4 пункти)

- А. Політичні виклики
- Б. Економічні виклики
- В. Соціальні виклики
- Г. Культурні виклики

Д.Воєнні виклики

Є.Оборонні виклики

75. Співвіднесіть тип системи міжнародної безпеки та його характеристику

Унілатеральна безпека	Забезпечується через індивідуальні зусилля однієї держави, зовнішня політика якої спрямована на гегемонію, ізоляцію, нейтралітет, позаблоковість, іноді навіть автаркію
Система рівноваги сил	Забезпечення безпеки шляхом перенесення фокусу у міжнародних відносинах від держави до окремих індивідів та спільнот, актуалізація проблеми захисту прав людини в межах міжнародної безпеки
Блокова система	Забезпечення безпеки через міжнародне співробітництво, в основі покладена теорія демократичного світу – неможливість війн та конфліктів між демократіями, зусилля спрямовуються на попередження конфліктів, а не на їх вирішення
Система колективної безпеки	Забезпечення безпеки ґрунтується на відмові від використання військової сили при вирішенні конфліктів, відмові від стратегії силової переваги одних держав над іншими, скорочення озброєнь та незалежність безпеки держави від військової могутності
Кооперативна система безпеки	Забезпечення безпеки ґрунтується на відсутності однозначного полюса в міжнародній системі, кожна держава фактом свого існування є загрозою для інших держав, а стабільність досягається завдяки принципу балансу загроз
Всеосяжна безпека	Забезпечення безпеки пов'язано з багатосторонніми взаємними гарантіями держав у сфері безпеки, укладенням відповідних міжнародних договорів і конвенцій, режимом обов'язкового дотримання урядами держав зобов'язань,

	включає систему заходів, спрямованих на підтримку міжнародного миру, запобігання війні, надання колективної відсічі агресії і колективної допомоги, співпраця здійснюється в рамках міжнародних організацій (ООН, НАТО, ОБСЄ тощо)
Людська безпека	Забезпечення безпеки ґрунтується на принципі рівноваги сил, стабільність залежить від могутності блоків, кожна з держав намагається гарантувати свою безпеку через участь у діяльності одного з військово-політичних блоків

76. Розмістіть у правильному порядку кільця безпеки у відповідності до теорії кооперативної безпеки Р. Коена

Перше (внутрішнє) кільце	Колективна безпека, підтримання миру і стабільності у спільному просторі
Друге кільце	Поширення стабільності, активне забезпечення стабільності в інших регіонах
Третє кільце	Колективна оборона, взаємний захист від зовнішньої агресії
Четверте (зовнішнє) кільце	Індивідуальна безпека, дотримання та захист прав людини

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Соціологія міжнародних відносин і політики» передбачає екзамен в усній або письмовій формі. Усна форма включає до себе відповіді на питання екзаменаційного білету, письмова форма — виконання тестових завдань закритого або розширеного характеру. Екзамен може бути оцінений від 1 до 50 балів.

1. Об'єкт, предмет, особливості формування соціології міжнародних відносин, її місце в системі соціальних наук.
2. Французька соціологічна школа міжнародних відносин: Р. Арон. М. Мерль.
3. Соціологія війни Г. Бутуля та соціологія миру Й. Галтунга.
4. Англійська соціологічна школа міжнародних відносин: М. Уайт. Х. Булл.
5. Копенгагенська школа міжнародних відносин та теорія сек'юризації: Б. Бузан, О. Вейвер, Р. Доуті.
6. Конструктивістський підхід у соціології міжнародних відносин: А. Вендт.
7. Основні методи дослідження в соціології міжнародних відносин.
8. «Міжнародні відносини» як ключова понятійна категорія соціології міжнародних відносин.
9. Особливості формування політичного реалізму у теорії міжнародних відносин.
10. Проблеми та перспективи розвитку соціології міжнародних відносин
11. Шість принципів політичного реалізму Г. Моргентау («Політика серед націй» 1948 р.).
12. Політичний реалізм Дж. Кеннана та Г. Кіссінджера.

13. Особливості формування політичного лібералізму (ідеалізму) у теорії міжнародних відносин.
14. Практичне втілення ідеалізму в міжнародних відносинах. Ліга Націй та «14 пунктів» В. Вільсона.
15. Марксистська парадигма в теорії міжнародних відносин.
16. Модерністські теорії міжнародних відносин (кінець 50-х – початок 60-х років ХХ століття).
17. Неореалізм у теорії міжнародних відносин: К. Уолтс, Р. Гилпін, Б. Бузан.
18. Неоліберальні ідеї Р. Кохейна та Дж. Ная.
19. Неомарксизм: теорія залежності А. Франка та світ-системна теорія І. Валлерстайна.
20. Основні напрямки розвитку теорії міжнародних відносин після холодної війни.
21. «Кінець історії» Ф. Фукуяма.
22. «Зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона.
23. «Велика шахівниця» З. Бжезинського.
24. Підходи до розуміння поняття «міжнародний порядок». Співвідношення «міжнародного порядку» та «світового порядку».
25. Поняття «актор» у міжнародних відносин. Держава як універсальний міжнародний актор.
26. Міжнародні міжурядові організації: історія виникнення, типологія, основні ознаки та функції.
27. Міжнародні неурядові організації: визначення, підходи до розуміння, основні функції.
28. Транснаціональні корпорації в системі міжнародних відносин.
29. Особистість як актор міжнародних відносин. Нетрадиційні (нові) актори міжнародних відносин.
30. Поняття «середовища міжнародних відносин. Геополітичні та цивілізаційні теорії.

31. Історичні типи міжнародних систем (міжнародного порядку).
32. Новий міжнародний порядок: особливості, проблеми, тенденції розвитку та перспективи.
33. Міжнародне право: поняття, історія формування, концептуальні засади, основні принципи. Статут ООН.
34. Моральні норми в міжнародних відносинах. Проблеми співвідношення міжнародного права та міжнародної моралі.
35. Міжнародна інтеграція: поняття, основні теоретичні підходи, принципи та форми інтеграції.
36. Основні напрямки міжнародної інтеграції: економічна, політична, правова, культурна, соціальна, освітня тощо.
37. Особливості розвитку інтеграційних процесів в сучасному світі. Основні інтеграційні об'єднання.
38. Глобалізація: поняття, основні теоретичні підходи, особливості розвитку, характерні ознаки.
39. Позитивні та негативні наслідки глобалізації. Глобальні проблеми.
40. Антиглобалізм: причини та передумови виникнення, основні цілі та форми антиглобалістського руху.
41. Поняття «регіон» в міжнародних відносинах. Регіоналізація як феномен розвитку системи міжнародних відносин та її форми.
42. Передумови виникнення регіоналізму, типи та напрямки.
43. Поняття «міжнародна безпека»: підходи до розуміння, об'єкти та суб'єкти, принципи міжнародної безпеки.
44. Основні концепції безпеки (національна безпека, колективна оборона, колективна безпека, кооперативна безпека, всеосяжна безпека, людська безпека).
45. Поняття «м'якої» та «жорсткої» сили. «Розумна сила».
46. Поняття, структура та класифікація загроз безпеці. Нетрадиційні, «жорсткі», «м'які» загрози.
47. Поняття та форми міжнародної співпраці.

- 48.Інтеграція як форма міжнародної співпраці.
- 49.Роль міжнародних інститутів в розбудові міжнародної співпраці.
- 50.Дипломатія як традиційний механізм міжнародної співпраці.
- 51.Міжнародний конфлікт: поняття, основні теоретичні підходи, причини та структура.
- 52.Типологія міжнародних конфліктів та шляхи їх вирішення.
- 53.Основні міжнародні конфлікти в сучасному світі
- 54.Принципи, завдання та основні напрямки зовнішньої політики України.
Зовнішньополітична доктрина України.
- 55.Особливості членства України в міжнародних організаціях.
- 56.Інтеграційний курс України до європейських та євроатлантичних структур.
- 57.Українсько-російський конфлікт на Сході України.

ОПИС ЗМІСТУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні завдання являються невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Соціологія міжнародних відносин та політики» та ваговою частиною самостійної роботи студента над матеріалами курсу. Контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється в індивідуальному порядку. Виконання студентом ІНДЗ є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу.

До критеріїв оцінювання *ІНДЗ* відносяться наступні: повнота та змістовність інформації, коректність формулювань, логічність; володіння матеріалом; творчий підхід, вчасне виконання.

Максимальна кількість балів, які можна набрати за виконання ІНДЗ, дорівнює 16 балам.

Приклади типових навчально-дослідних завдань з навчальної дисципліни:

1. Проаналізуйте одне з сучасних інтеграційних об'єднань за наступними пунктами:

Назва інтеграційного об'єднання	
Дата утворення	
Установчі документи	
Регіон розташування	
Держави-члени	
Передумови створення	
Основні історичні етапи розвитку	
Структура (керівні органи)	
Основні напрямки діяльності	

2. Охарактеризуйте один з сучасних міжнародних конфліктів за наступними пунктами:

Назва конфлікту	
Період конфлікту (початок та закінчення)	
Місце конфлікту	
Супротивники	
Причини та передумови конфлікту	
Особливості перебігу, основні етапи	
Результати	

3. Складіть аналітичну записку на тему: *«Особливості відносин України та _____ за останній рік»*.

Обрати можна будь-яку країну світу, з якою в Україні встановлені дипломатичні відносини. Обсяг аналітичної записки має складати 3-5 сторінок та коротко висвітлювати основні напрямки співпраці.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань та умінь студентів відбувається за наступним розподілом:

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	МКР	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1 (семінари)				Змістовий модуль №2 (семінари)							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
3	3	3	3	3	3	3	3				
12				12				16	10	50	100

T1, T2 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базові

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_do_c/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Допоміжні

1. Аикасов В.А., Ланцов С.А. Мировая политика и международные отношения. М.: Аспект Пресс, 2011. 480 с.
2. Аналітика, експертиза, прогнозування / Є. А. Макаренко, М. М. Рижков, М. А. Ожеван та ін. К.: Наша культура і наука, 2003. 614 с.
3. Богатуров А.Д. Очерки теории и политического анализа международных отношений / А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, М.А. Хрусталева. М.: Научно-образовательный форум по международным отношениям, 2002. 384 с.
4. Быков О.Н. Международные отношения: Трансформация глобальной структуры. М.: Наука, 2003. 573 с.
5. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. СПб. : Университетская книга, 2001. 416 с.
6. Ваттель Э. Право народов или принципы естественного права, применяемые к поведению и делам наций и суверенов. М. : Наука, 1960. 250 с .
7. Введение в теорию международных отношений и анализ внешней политики: учебное пособие / Н. А. Ломагин, А. В. Лисовский, С. Ф. Сутырин и др. СПб. : Издательский дом "Сентябрь", 2001. 166 с.
8. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Под. ред.: И.И. Мазура, А.Н. Чумакова. СПб: ИЦ "ЕЛИМА": ИД "Питер", 2006. 1160 с.
9. Говард М. Війна в європейській історії. К.: Мегатайт, 2000. 168 с.
10. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. К.: Освіта, 1999. 374 с.
11. Кант И. К вечному миру / И. Кант; подготовка текста и вступительная статья А.В. Гулыги. М.: Московский рабочий, 1989. 175 с.
12. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: навчальний посібник. К.: Либідь, 2009. 352 с.
13. Киссинджер Г. Дипломатия. М.: Ладомир, 1997. 847 с.
14. Клаузевиц К. О войне. М. : Эксмо, 2007. 862 с.

15. Кравченко С. Р. Міжнародно-правове регулювання припинення міжнародних договорів: теорія і практика // Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : LAT & K, 2010. 241 с.
16. Кузик П. Націоналізм і шовінізм у міжнародних відносинах. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 216 с.
17. Лебедева М. М. Мировая политика: учебник. М.: Аспект Пресс, 2003. 351 с.
18. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях. К. : Текст, 2008. 346 с.
19. Мадисон В. В., Шахов В. А. Політологія міжнародних відносин. К.: Либідь, 1997. 340 с.
20. Макиавелли Н. Государь. М.: Рипол Классик, 2017. 296 с.
21. Международные отношения: становление и развитие теории / под ред. П. А. Цыганкова. М.: Гардарики, 2001. 230 с.
22. Мировая политика и международные отношения в 1990-е годы: взгляды американских и французских исследователей / под ред. М.М. Лебедева, П.А. Цыганкова. М.: Московский общественный научный фонд, 2001. 172 с.
23. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ / отв. ред. А.А. Кокошин, А.Д. Богатуров. М.: Эдиториал УРСС, 2004. 432 с.
24. Національна держава : національний і наднаціональний виміри: монографія / за ред. Ю. Римаренка. К. ; Донецьк, 1998. 255 с.
25. Перепелиця Г.М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. В. Заремба, Пол Д'аньєрі та ін; за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. К. : Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
26. Сандерс Д. Международные отношения: неореализм и неолиберализм. // Политическая наука: новые направления / Под ред. Р.Гудина и Х.-Д. Клингеманна. М.: Вече, 1999. С.410-424.
27. Система, структура и процесс развития международных отношениях / отв. ред. В.И.Гантман. М.: Наука, 1984. 421 с.

28. Сізіх Н. В. Теорія прийняття рішень в міжнародних відносинах: навчальний посібник. К.: Кобза, 2003. 208 с.
29. Современные международные отношения и мировая политика: учебник для студ., обучающихся по спец. и направлениям «Международные отношения» и «Регионоведение» / А. В. Торкунов, И. Г. Тюлин, А. Ю. Мельвиль и др.; отв. ред. А. В. Торкунов. М. : Просвещение, 2005. 990 с.
30. Сотрудничество и конфликт в международных отношениях: сборник учебных материалов (CASE — STUDIES) / под ред. С.Ф. Сутырина, Н.А. Ломагина. СПб. : ИД "Сентябрь", 2001. 84 с.
31. Теория международных отношений на рубеже столетий / под ред. К. Буса, С. Смита, П.А. Цыганкова. М.: Гардарики, 2002. 362 с.
32. Теорія міжнародних відносин: термінологічний словник. Л.: Тріада плюс, 2011. 318 с.
33. Тикнер Дж. Мировая политика с гендерных позиций. Проблемы и подходы эпохи, наступившей после "холодной войны". М.: Культурная революция, 2006. 333 с.
34. Троян С. С. Вступ до теорії міжнародних відносин: навчальний посібник / С. С. Троян. К: НМЦВО, 2000. 190 с.
35. Удовин С.А. Глобализация: семиотические подходы. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2002. 480 с.
36. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. М.: АСТ, 2010. 592 с.
37. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? М.: АСТ, Мидгард, 2007. 576 с.
38. Хонин В. Н. Теория международных отношений. Общая часть. К. : Академ - Пресс, 2005. 456 с.
39. Шевченко О. В. PR-технології в міжнародних відносинах (європейський досвід та перспективи України). К.: Відділ оперативної поліграфії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка, 2003. 187 с.

40. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. А. Шепелєв; ред. Д. В. Табачник. К. : Вища школа, 2004. 461 с.
41. Этциони А. От империи к сообществу: новый подход к международным отношениям. М. : Научно-издательский центр "Ладомир", 2004. 342 с.

Інформаційні ресурси

1. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)). URL : <http://www.osce.org>
2. Організація об'єднаних Націй (United Nations). URL : <http://www.un.org/>
3. Рада Європи (Council of Europe). URL : <http://www.coe.int>